

Бобовик В. І.,
здобувач вищої освіти спеціальності 051 Економіка
Науковий керівник: Богатенкова О. Є., асистент кафедри економічної
кібернетики, комп'ютерних наук та інформаційних технологій
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

ТЕОРІЯ ІГОР У СТРАХУВАННІ АГРАРІЇВ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ

В дослідженні обґрунтовано доцільність використання теорії ігор як інструменту підвищення стійкості аграрного сектору. Розглянуто можливості моделювання поведінки учасників ринку в умовах ризику та невизначеності для формування ефективної системи страхування.

Сучасні виклики для аграрного сектору Півдня України, пов'язані з війною, кліматичними змінами та економічною нестабільністю, змушують шукати нові підходи до управління ризиками [1]. Агрострахування є одним із ключових інструментів, що може забезпечити фінансову стійкість фермерів, однак для його ефективної роботи потрібні глибокі аналітичні моделі, які враховують поведінку всіх учасників ринку [2, с. 52]. У цьому контексті теорія ігор стає незамінною методологією.

Застосування теорії ігор дозволяє не лише прогнозувати наслідки стихійних лих чи воєнних дій, але й моделювати поведінку фермерів, страхових компаній та держави. Кожна сторона має свої інтереси: фермер прагне отримати відшкодування та мінімізувати власні втрати, страховик зацікавлений у збереженні прибутковості й зменшенні кількості шахрайських випадків, а держава – у забезпеченні продовольчої безпеки та стабільності сільських територій. Ігровий підхід допомагає знайти в цьому баланс між цими цілями, створюючи систему, в якій усі сторони діють раціонально, дотримуючись своїх інтересів [3].

Моделювання певної ситуації повинно збігатися з практичними цілями. Фермер, який не має можливості захистити свій бізнес, в умовах ризику, на кшталт посухи, може залишитися без врожаю та банкрутувати, що негативно вплине на економіку всього регіону. Якщо умови оформлення страхування занадто жорсткі, а отже, не вигідні, власники сільськогосподарського підприємства можуть відмовитися від програм, що стане причиною незахищеності агроринку. Теорія ігор дозволяє змоделювати подібні сценарії та знайти оптимальний рівень страхових премій і виплат, який буде прийнятним для обох сторін. Наприклад, можна визначити, при якому рівні компенсацій фермери чесно повідомлятимуть про втрати, а страховики залишатимуться фінансово стійкими.

Особливе значення має й врахування колективних рішень. На Півдні України фермери часто працюють у кооперативах, де рішення приймаються спільно. Модель «гри з кількома гравцями» дозволяє зрозуміти, як дії одного господарства можуть вплинути на інші та на загальний стан ринку. Наприклад,

масове ухилення від страхування може зруйнувати всю систему, тому завдання держави – стимулювати участь якомога більшої кількості фермерів через субсидії або податкові пільги.

Ще один важливий аспект – довіра. Теорія ігор допомагає моделювати ситуації, де сторони повинні співпрацювати навіть в умовах невизначеності, що є притаманною обставинам останніх років на Півдні України. Якщо фермери будуть переконані, що страхові компанії виконують зобов'язання, вони братимуть активну участь у програмах страхування. Якщо страхові компанії почнуть підозрювати фермерів у навмисному завищенні збитків, вони реагуватимуть посиленням контролю та підвищенням страхових платежів.

Теорія ігор також допомагає передбачити поведінку іноземних інвесторів та донорів, які можуть фінансувати страхові програми або відбудову іригаційних систем. Якщо модель показує, що ринок є стабільним і ризики збалансовані, це стимулює приплив інвестицій і розширює можливості для розвитку агробізнесу.

Застосування теорії ігор у сфері агрострахування виступає не лише теоретичним, а й практичним інструментом, що дає змогу розробити ефективну стратегію розвитку аграрного сектору, зменшити вплив ризиків та підвищити фінансову стійкість регіону. Для Півдня України, який зазнає руйнування інфраструктури та негативних кліматичних змін, такий підхід є важливим кроком до стабільного майбутнього, у якому аграрії, страхові компанії та держава взаємодіють як партнери в реалізації спільної стратегії, а не як конкуренти.

Отримані результати теоретичного аналізу підтверджують доцільність використання відомих моделей теорії ігор для формування державних програм субсидованого агрострахування, прогнозування поведінки учасників ринку та визначення оптимальних страхових тарифів. Це створює підґрунтя для подальших практичних досліджень у зазначеному напрямі.

Список використаних джерел

1. Центр політики та правосуддя «Подвійний удар: війна та погодні умови як змінюють агросектор». URL: <https://cpi.org.ua/news/podvijnij-udar-vid-vijni-ta-pogodnih-umov-yak-zmin>

2. Марценюк О.В., Польова О.Л., Руда О.Л. Страхування сільськогосподарських ризиків. Навчальний посібник. ВНАУ. Вінниця : Видавець ФОП Кушнір Ю.В., 2020. 380 с.

3. Застосування теоретико-ігрового підходу для прийняття рішень в умовах ризику. URL: <https://tax.gov.ua/nove-pro-podatki--novini-/658071.html>